

Zpráva a posudek školitelky

PhDr. Mgr. et Mgr. Kateřina Štroblová-Rathouská

Disertační práce *Reflexe socialistické minulosti v umění zemí střední Evropy*

Kateřina Štroblová zahájila doktorské studium v akademickém roce 2011/2012. Původní název jejího disertačního projektu byl *Reflexe totalitní minulosti v umění evropských postkomunistických zemí*. V prvním ročníku absolvovala stipendijní pobyt na Papežské univerzitě Jana Pavla II. v Krakově a na Univerzitě Loránda Eötvöse v Budapešti. V akademickém roce 2012/2013 vedla společně se svou školitelkou seminář, zaměřený na současné střeoevropské umění. Bez problémů také plnila zkoušky a další studijní povinnosti, stanovené individuálním studijním plánem pro první ročníky studia. Zároveň již od roku 2010, tedy po celou dobu svého doktorského studia, působila jako hlavní kurátorka, teoretička a koordinátorka rezidenčních programů v Galerii Luxfer v České Skalici a přispívala do časopisů o výtvarném umění artalk.cz, Ateliér, Art + Antiques, FlashArt. Publikovala také v kolektivních monografiích a konferenčních sbornících. V roce 2015 přerušila doktorské studium z důvodu plnění mateřských povinností. Do studia se vrátila zpět v roce 2019. Přesto i v tomto mezidobí, podobně jako v začátcích svého studia, nadále publikovala a účastnila se konferencí doma i v zahraničí (namátkou zmiňuji její příspěvky na symposiích v Gdaňsku, Dublinu, Leidenu, Bratislavě a samozřejmě opakovaně v Praze). Po návratu do studia v roce 2019 získala stipendium ERSTE Foundation pro kurátory, teoretiky a umělce v rámci Salzburg Summer Academy of Fine Arts. Od roku 2019 zároveň působí jako odborná asistentka na Katedře teorie a dějin umění Fakulty umění Ostravské univerzity. V uplynulých pěti letech také realizovala kurátorské projekty mimo svou domovskou Galerii Luxfer, konkrétně kurátorovala výstavy v českých centrech v Berlíně a v Paříži a realizovala výstavy v Galerii Dukla a Galerie Dolu Michal v Ostravě. Od roku 2019 se také v rámci projektu LOSA-LuxferOpenSpace Akademie podílí na odborném vzdělávání pedagogických pracovníků v oboru dějin a teorie umění.

Doktorandka byla se školitelkou v pravidelném kontaktu před přerušением studia i po návratu do něj. V těchto časových úsecích disertaci konzultovala, v průběhu posledních dvou let pak práci na ní zintenzivnila a zrychlila. Toto závěrečné nasazení se mimo jiné vyznačovalo soustředěností a odhodláním. Bylo zjevné, že Štroblová po dobu oněch pěti let přerušení nepřestala o své disertaci uvažovat, že si některé aspekty ujasňovala a určité své náhledy a interpretace přehodnocovala či zpřesňovala. Tou nejzásadnější změnou, kterou se rozhodla provést, bylo geografické zúžení tématu práce. Důsledkem byla nutnost změny názvu, který nově zněl *Reflexe socialistické minulosti v umění zemí střední Evropy*.

Řada dalších nástrah, které na doktorandku čekaly poté, co se vrátila po přerušení studia, souvisela s nutnou časovou latencí, se kterou se nyní byla nucena podívat na téma, zadávané v roce 2011 a vztahující se tehdy k fenoménům současného nebo nedávného umění. Během deseti let, která uplynula, se umělecké realizace, spojované v roce 2011 s fenoménem „archivního a historiografického obratu“ přesunuly z kategorie „současného“ do kategorie „historického“ mimo jiné kvůli neuvěřitelně překotným proměnám geopolitické situace. Jestliže se Štroblová v počátcích svého doktorského studia zabývala reakcí k archivu a historii inklinujících umělců na napjatou politickou a kulturní situaci přelomu milénia, pak mimo jiné naše dnešní krize, související s eskalující klimatickou nouzí, globální pandemií a migrační krizí ukazují, jak rychle se dnes ze společensky citlivého umění stává historie. Během deseti

let, která dokončení disertace dělí od jejího zadání, zároveň došlo k proměně historiografických přístupů novodobých střeoevropských dějin a dějin umění k hodnocení období socialismu. V neposlední řadě je pak třeba zmínit nevyhnutelné těžkosti týkající se kompletování textů, napsaných doktorandkou v průběhu tohoto poměrně dlouhého období. Štroblová se ale dokázala se všemi těmito výzvami vypořádat velice dobře. Předkládá disertační práci, která díky zájmu o tvorbu jasně vymezeného okruhu umělců, kteří ve svém díle reflektují období socialismu v Maďarsku, Slovenské republice, Polsku a České republice dochází k zajímavým poznatkům o specifické podobě „historiografického a archivního obratu“ v prostoru Středovýchodní Evropy. Vyhýbá se při tom teozovitosti, nesklouzává k struktuře monografických medailonů, naopak pozoruhodně propojuje různé fenomény a dospívá k přínosným zobecňujícím závěrům. Argumentačně podepírá svou tezi, že v případě segmentu historiograficky a archivně orientované tvorby, který ji zajímá, se jedná o fenomén uzavřený a tedy již uměleckohistoricky analyzovatelný. Na druhou stranu ovšem naznačuje, že některé ze zkoumaných tvůrčích postupů a principů mohou stále přesahovat do současnosti.

Disertační práce Kateřiny Štroblové obohacuje dosavadní poznání o umění „historiografického a archivního obratu“ v prostoru středovýchodní Evropy a po obsahové i formální stránce splňuje požadované nároky.

V Praze dne 7. září 2021

doc. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.